

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Cap. XVIII. Quomodo Novatiani aliam haeresin, Sabbatianorum scilicet, conflarunt. Idem de Synodo apud Sangarum, & de festo die Paschae longa digressio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

μη ποτε ταυτλω την ζητησιν εις διαλεξιν
αγειν η τα μην, υστερον ωδε απεβη.

A communi suffragio, ne quis inquam de hac quaestione disputaret. Et hæc quidem postea hunc exitum habuerunt.

Κεφ. ιη.

CAP. XVIII.

Οτι η νατατιανοι ιτεραν αιρεσιν των σαββατιανων συνισταντες
η δεησις δε σαλζου συνωδου η δεησις της ιορτης η πα
χα διηχοδικατιρον διηγοσις.

Quomodo Novatiani aliam heresin, Sabbatianorum scilicet, conflarunt. Idem de Synodo apud Sangarum, & de festo die Pascha longa digressio.

Επι ητης παρσης ηγεμονιας, η νατατιανοι παρσος σφας διενεχθειες παρσος της παραλιας ιορτης, ιτεραν αιρεσιν τω βασιλευσιν Καβαλιανων συνιστησαντο. Καβαλιανω γδ παρσευτερο ιτω μαρκιανω χειροτονθει, αμα θεοκλιω ηη μακαριω τοις συμπρεσβυτεροις επιμυρω τοις εν παρσεκωμη συνελθουσιν επι της βασιλευσιν βασιλειας, ηξεν αμα τοις ιουδαίοις την ταπαχα ιορτην επιελειν διασας δε της εκκλησιας, τα μεν πρωτα, ηη μη ασκησεως ενεκα, αρεσα γδ εβει, ηη δε πινασ, ιουνοσιν αναξις κοιωνιας μυστηριων, εκηπησε ως δε εγεγονει δηλω νεωτεριζων, εμεμφετο μη μαρκιανωσ την επι αμα χειροτονιαν αμεινον τε ηη επι ακανθας επιτεθειναι τας χειρας, η επ αυτον, πολλας φησιν ανεβοσι διαλεμνομενλω δε αυτω την εκκλησιαν εις ιτερον πληρωων, συνκαλεσεν ομοδοξους επισκοπους εις σαγαρον χωριον η τατο βιθωιας, οση δια πολλε ελευπολεως επι της θαλασσης κειθρον ενθα δη συνελθουτες, μελεκαλεσαντο Καβατιον επει ητης λυπης την αιτιαν απαιηθεις λεγειν, επιμιατο της ιορτης το διαφορον, ιουνοσησινες ερωτη παρσεδριας ταδε αυτον σκηπησασα, ορκον απητησαν ως επισκοπην οση αν ελοιτο ποτε τα δε ταδε ενωμωτως ομολογησαντες, λογησασθροι μη αξιοχρεων ειναι ταυτλω την αιτιαν εις χωρισμον κοιωνιας, απαντας μη ομονοειν η αμα εκκλησιαζειν εψηφισαντο. εκασον δε η αν αυτω δοκη, ταυτλω τλω ιορτην επιτελειν και κανονα παρσος τατε εθειτο, ον αδιαφορον επωνομασαν και τα μη ωδε εδοξε τοις εν Καγαρω συνελθουσιν. εξ εκεινη δε Καβατιω τοις

Ejusdem Imperatoris temporibus, Novatiani quoque de Paschali festo inter se dissidentes, alteram sectam, eorum qui Sabbatiani dicuntur, condiderunt. Nam Sabbatius qui a Marciano Presbyter ordinatus fuerat, una cum Theoclisto & Macario presbyteris, sequens decretum eorum qui Valentis principatu in Pazuome convenerant, festum Pasche diem cum Judæis celebrandum esse contendebat. Cumque ab Ecclesia recessisset, initio quidem abstinentiæ & arctioris disciplinæ causa, vivebat enim sanctissime, & propterea quod suspicaretur quosdam communioni indignos esse, se abcessisse simulabat. Ubi vero deprehensum est eum res novas agitare, Marcianus quidem de ordinatione illius querebatur. Ac sæpenumero, ut ajunt, exclamato solitus erat, satius fuisse ut super spinas, quam ut super caput illius, manus imponeret. Cum autem Ecclesiæ suæ populum in duas partes divisum videret, sectæ suæ Episcopos Sangarum convocavit. Est hic locus in Bithynia, ad mare situs haud procul Helenopoli. Illic igitur congregati, Sabbatium accersunt. Qui jussus causam doloris sui dicere, cum discrepantiam festi allegaret, suspicati Episcopi eum Episcopatus cupiditate ductum ista prætexere, jusjurandum ab illo exegerunt, quod Episcopatum nunquam suscepturus esset. Id cum ille interposita sacramenti fide promississet, illi causam hæc non satis idoneam esse arbitrati, ob quam communio divelleretur, decreverunt, ut omnes quidem inter se consentirent, & collectas una celebrarent: unusquisque vero pro suo arbitratu festum diem perageret. Eaque de re canonem scripserunt, quem adia-phoron appellarunt. Et hæc quidem decreta sunt ab illis, qui tum Sangari convenerant. Exinde vero Sabbatius

Zzzz ij

Judæos secutus, nisi forte contigisset, ut omnes eodem tempore simul Pascha celebrarent, ipse præveniens, ut moris est, jejunabat, & privatim solennia Mosaicæ legis observans, Pascha peragebat. Die vero sabbati, à vespere ad statutum usque tempus, vigiliis & solitis orationibus vacans, sequenti die simul cum reliquis omnibus in Ecclesiam conveniebat, & sacra mysteria percipiebat. Et initio quidem, multitudinem latuit; progressu vero temporis, cum ea de causa insignis esset, multos imitatores habuit, ac præsertim Phrygas & Galatas, quibus patrius mos est festum Paschæ ita celebrare. Tandem vero palam deficiens, eorum qui sententiam ipsius sequebantur, Episcopatum suscepit, sicut suo loco dicemus. Mihi vero mirari subit tum hominem istum, tum eos qui illum sectati sunt, cur hanc novitatem induxerint: cum veteres Hebræi, ut refert Eusebius, Philonis, Iosephi, Aristobuli, aliorumque complurium adducens testimonium, post venum æquinoctium Pascha immolayerint, quando Sol primum signum Zodiaci percurrit, quod Græci Arictem vocant, luna vero quartadecima, ex opposito cursum suum peragit. Sed & ipsi Novatiani, qui sunt altoqui exactissimæ diligentia, affirmant nec sibi ipsis, nec auctori sectæ suæ, hunc morem ab initio fuisse: verum ab iis qui in Pazucome convenerunt, id primitus innovatum: & in hunc usque diem, consortes ipsorum, qui sunt in urbe Novatiani, simul cum reliquis Romanis id festum celebrare. Qui quidem nunquam aliter celebrasse superiori tempore deprehensi sunt, cum Apostolorum Petri ac Pauli traditionibus uterentur. Præterea Samaritani, qui Mosaicæ legis observatores sunt studiosissimi, hoc festum nunquam prius celebrare solent, quàm novæ fruges ad maturitatem pervenerint. Hæc enim festivitas novorum in lege dicitur. Quare novis fructibus nondum visis, nefas est festum peragere. Unde profusum necesse est, ut æquinoctium venum præcesserit. Et eos quidem qui hac in re Judæos imitantur, magnopere admittor, quod non potius vetustum apud illos morem prætulerint. Porro præter istos, & eos qui in Asia Quartodecimani dicuntur, reliquæ omnes, ut opinor,

Α ἰσδαίοις ἐπόμυθον, εἰ μὴ καὶ ταυτὸν συνελήχθη πάντας ἀγειν τὴν ἑορτήν, φθάνοντες ἑθῶς ἐνήσθου καὶ καθ' ἑαυτὸν διατῆρῆ νομισμῶν ἐπέβηκε τὸ πάχος τῶ δὲ Καβατάω ἀφ' ἑσπέρας Ἰπὶ τὸν δέοισα καὶ ἐν ἀγρυπνίᾳ καὶ ταῖς προσηκῶσαι ἐνχαῖς διαγνώμυθον, τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ καὶ πᾶσιν ἐκκλησιαζέσθαι, καὶ τῇ μυστηρίων μετῆχε κατὰ μὴν πρῶτα, τὸ πῆλθον ἐλάθηνεν ὡς δὲ τῶ χρόνῳ ἐντελευθῆν Ἰπὶ μῶ ἐγγύθεν, πολλὰς οὖν ζηλιώτας ἔχει, καὶ Β μάρισα φρύγας καὶ γαλάτας, οἷς πάσῃν ὡδὲ τὴν ἑορτὴν ταύτην Ἰπὶ τῆλῆν ὑπεροπὴ εἰς τὸ προφανές ὄπισθας, τῶν ἀπὸ παλαιμένων τῶν Ἰπὶ σκοπῆν ἀνεδέξατο, ὡς ἐν καρῶν λελέξε. ἐμοὶ δὲ θαυμάζον ἔπειτα τῶ δὲ τῶ ἀνδρῶς, καὶ τῶν ἐπομένων ἀπὸ, ἐπὶ ταῦτα ἐνεωθέρεσαν ἑβραίων τῶν παλαιῶν, ὡς ἰσορεῖ ἐν ἐβραίοις, ὑπὸ μάρτυσι τε Φίλωνι καὶ ἰωσήφῳ, καὶ δρισοβέλω, καὶ ἑτέροις πλείοσι, καὶ ἑσπερινὴν ἰσημερίαν τὰ διακρίματα θυσιῶν, ἡλικὸν τὸ πρῶτον διωδεκάμυθον C μόριον τριῆμα ὀδύσθον, ὁ χρόνῳ ἐλλείπει ὀνομάζον ἐν διαμέτρῳ δὲ τῆς σελήνης τεσσαρεσκαίδεκάτῃας τὴν πορείαν πωμένους ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ναυαλιανοὶ οἷς ἀνεβείας μέλει, ἰσχυρίζονται, ὡς ἔτε αὐτῶν, ἔτε τῶ δὲ χρονοῦ τῆς αἰρέσεως, τῆτο προτερον ἦν ἑθῶς. ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐν παλαιῶν κομῆ συνελθῆλυθῶτων ἐνεωθέρεσθον ἄπὸ τῆ καὶ νόν ἐν τῇ πρῆσβυτέρᾳ ῥώμῃ, ὁμοῦ ὅτι αὐτοῖς σὺν τοῖς ἄλλοις ρωμαίοις ἐορτάζειν ἔς ἔπος ἐλλῶς ἐορτάσαι παρελθῶν χρόνον ἤλεγξε, Πέτρος ἔ Παύλος τῶν ἀποστόλων τὴν ἀδρόσαι χρωμένους προσέτι ἢ καὶ Καμαρεῖται, οἷς τῶ μωσέως νόμου τὰ μαρίσα ζηλιώτῃ τυγχάνουσι, πρὶν τὸν νέον τελεσθῶν ῥείας καρπὸν, οὐκ ἀνέχονται ταύτην ἐπιτελεῖν τὴν ἑορτὴν νέων γῶ, φασίν, αὐτῶν ἐορτὴν ὀνόμαθον καλεῖ μὴ ποτε τῶν φαντασίων, ἐορτάζειν ἔθῆμις ὡς ἔξ ἀνάγκης φθάνοντες τὴν ἐν τῶ ἡεῖ ἰσημερίαν οὐδὲ μὴν ἰσδαίους ἀπὸ τῶτο μιμημένους, θαυμαστοὶ ἐπὶ μὴ τὴν παρ' αὐτοῖς δεχαιοτήτα μαρίσα ἐπῆνεσαι ὡς εἶκε ἢ πλὴν τῶν καὶ τῶν οὐ τῶ ἀσίας καλεμένων τεσσαρεσκαίδεκάτῃων.

ὁμοίως ῥωμαίοις καὶ αἰγυπτίοις, καὶ ἀπὸ τῶν
 ἄλλων ἀρέσεων ταύτῃ τὴν ἑορτὴν ἀγασιν·
 ἀλλ' οἱ μὲν ἐν αὐτῇ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ
 σὺ τοῖς ἰουδαίοις ἑορτάζουσιν ὅθεν ὠδὸς ὀνομά-
 ζον· οἱ Ἰουδαῖοι, τὴν ἀναστάσιμον ἡμέ-
 ραν Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν ἡμέρας ἢ καὶ ἕτοι ἐπον· καὶ
 εἰς ταῦτο τοῖς τεσσαρεσκαίδεκάτῃς κα-
 τὰς ἐφέθοσι πλὴν εἰ μὴ τύχοι τῇ τεσσαρεσκαί-
 δεκάτῃ τῆς σελήνης ἢ πρώτῃ ἢ (καθὼς τὰ
 ἡμέρα συμπέσῃσα, καθότι γίνονται) τῇ ἰε-
 δαίῳ, ὅσαις ἀν' ἡμέραις συμβαίη τὴν ἐρχο-
 μὴν κυριακὴν ὑστερεῖν τεσσαρεσκαίδεκα-
 τῆς τῆς σελήνης· μολανισμῶν ἢ πεπεζίτας
 καὶ φρύγας ὀνομάζουσι, ξενίῳ τινὰ μεθοδὸν
 εἰσαγαγόντες, καὶ ταύτῃ τὸ πάχος ἀγασί-
 τοῖς μὲν γὰρ Ἰησοῦ τῆς τῆς σελήνης δρό-
 μον πολυπεραγομένης καλαμέμφον· φα-
 σὶ ἢ χεῖνα μόνους τοῖς ἡλιακοῖς ἐπέδῃ κύ-
 κλοις ὅδῃ ὀρθῶς ταῦτα κανονίζουσι· καὶ μὴνα
 μὴν ἕκαστον εἶναι ἡμερῶν τριακοντα ὀρίζουσι·
 ἀρχαῶς ἢ τὴν πρώτῃ ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημε-
 ρίας, ἢ ῥηθεῖν ἀπὸ τῆς ῥωμαίας, πρὸς ἐννεα κα-
 λανδῶν ἀπριλίων· ἐπειδὴ φασι οἱ δύο Φω-
 σῆρες τότε ἐγγίνεσθαι, οἷς οἱ χρόνοι καὶ οἱ ἐνιαυτοὶ
 δηλοῦν· καὶ τῆτο δέκινον τὸ πλὴν σελήνῃ
 διὰ ὀκταήμερον τῆς ἡλίου συνίεναι, καὶ ἀμ-
 φοῖν καὶ ταύτων νεμηνίαν συμβαίνειν καθότι
 ἢ ὀκταήμερον τῆς σελήνιας δρόμου πληρῆται
 ἐννεα καὶ ἐνενηκοντα μυσίον, ἡμέρας ἢ διαχι-
 λίας ἐννακοσίαις εἰκοσι δύο· ἐν αἷς ὁ ἡλίου
 τὰς ὀκτώ δρόμους ἀνέι, λογίζουμένων ἕκαστω
 εἶς τριακοσίων ἐξήκοντα ἡμερῶν, καὶ πρὸς ἐπὶ
 τετάρτῃ ἡμέρας μιᾶς· ἀπὸ γὰρ τῆς πρὸς ἐννεα
 καλανδῶν ἀπριλίων, ὡς δὲ χεῖς ἕστης κί-
 σεως ἡλίου καὶ πρώτης μὲνός, ἀναλογίζον· τὴν
 ἐρημὴν ταῖς ἱεροῖς γραφαῖς τεσσαρεσκαί-
 δεκαταίαν· ἐταύτην εἶναι λέγουσι, τὴν πρὸς
 ὀκτώ ἰδῶν ἀπριλίων καθ' ἣν αἰεὶ τὸ πάχος
 ἀγασιν, εἰ συμβαίη καὶ τὴν ἀναστάσιμον αὐτῇ
 σὺδραμῆν ἡμέραν, ἐπὶ τῇ ἐχομένη κυριακῇ
 ἑορτάζουσι· γέγραπται γὰρ, φησὶν, ἀπὸ τεσα-
 ρεσκαίδεκάτης μέχρι εἰκοστῆς πρώτης.

A hareles, hunc diem festum agunt eo-
 dem modo quo Romani atque Ægy-
 ptij. Verum Quartodecimani quidem,
 quartadecima die simul cum Iudeis fe-
 stivitatem celebrant, unde etiam hanc
 appellationem sortiti sunt. Novatiani
 vero resurrectionis diem celebrant. Iu-
 deos tamen ipsi quoque sequuntur, &
 in idem recidunt cum Quartodecimanis.
 Nisi quod quoties quartadecima
 luna non incidit in primam Sabbati,
 Iudeis posteriores fiunt tot diebus, quot
 Dominicam diem quartadecima luna
 posteriorem esse contigerit. At Mon-
 tanista, quos Pepuzitas & Phrygas vul-
 go nominant, peregrinam quandam
 methodum commenti, juxta illam Pas-
 cha celebrant. Eos enim reprehendunt,
 qui in hac re lunæ cursum curiosius ob-
 servant: solos verò Solis circulos iis qui
 ista recte dirigere volunt, sequendos esse
 affirmant. Ac singulos quidem men-
 ses triginta dierum esse definiunt. Pri-
 mum autem diem cœpisse ab æquino-
 ctio verno, qui dies juxta Romanos di-
 ceretur ante nonum Calendas Aprilis.
 Eo enim die, ut ajunt, facta sunt duo
 luminaria, quibus tempora & anni de-
 signantur. Idque ex eo ostenditur, quòd
 luna octavo quoque anno concurrit cum
 Sole, & utrisque novi mensis initium si-
 mul contingit. Quippe octaëteris qui-
 dem lunaris, completur, mensibus qui-
 dem nonaginta novem; diebus vero bis
 mille nongentis ac viginti duobus. Quo
 dierum spatio sol octo annorum curri-
 cula absolvit, computatis in singulos
 annos trecentis sexaginta quinque die-
 bus, ac præterea quadrante unius diei.
 Nam à die nono Calendas Aprilis, tan-
 quam à creationis Solis ac primi mensis
 exordio, computant quartum decimum
 diem, cujus in sacris libris fit mentio:
 & hunc esse dicunt octavum Idus Apri-
 les. Quo quidem die Pascha perpetuo
 celebrant, si in eundem diem incidit
 resurrectionis dies. Sin minus, sequen-
 ti die Dominico festivitatem agunt.
 Scriptum est enim, ut ajunt, à quartode-
 cimo die ad vicesimum primum.

